

Աննա Գ. Ասատրյան
Արվեստագիտության դոկտոր

Գ (Ժ) քաղթ, քիվ 3 (39) հուլիս-սեպտեմբեր, 2012

ԱՇՈՏ ԲԱԲԱՅԱՆԻ «ՀԵՐՈՍԱՊԱՏՈՒՄ» ԿԱՆՏԱՏՐ՝

Նվիրված Շուշիի ազատագրման 20-ամյակին*

2012 թ. մայիսի 26-ին Երևանի Ալ. Սպենդիարյանի անվան օպերայի և բալետի ազգային ակադեմիական թատրոնում տեղի ունեցավ կոմպոզիտոր Աշոտ Բաբայանի հեղինակային երեկոն, որը նվիրված էր Շուշիի ազատագրման 20-ամյակին: Հրնթացս համերգի հնչեց հեղինակի «Հերոսապատում» կանտատը՝ օպերային թատրոնի երգչախմբի ու նվագախմբի կատարմամբ, թատրոնի երաժշտական ղեկավար և գլխավոր դիրիժոր Կարեն Գուրգարյանի ղեկավարությամբ: Մենակատարներն էին Քրիստինե Մահակյանը (սոպրանո) և Գեորգի Առաքելովը (բարիտոն):

Բազմաժանր է Աշոտ Բաբայանի¹ ստեղծագործությունը, որը ներառում է

*Յոթվածն ընդունվել է տպագրության 26.08.2012:
¹ Ա.Բաբայանը ծնվել է 1952 թ. հունիսի 1-ին Երևանում: 1978-ին ավարտել է Կոմիտասի անվան պետական կոնսերվատորիայի կոմպոզիտորական բաժինը՝ պրոֆեսոր Էդվարդ Միրզոյանի դասարանը: 1970-ից աշխատել է տարբեր դպրոցներում, որպես երաժշտության ուսուցիչ, այնուհետև «Շարական» անսամբլի տնօրեն: Հայաստանի կոմպոզիտորների միության անդամ է 1980-ից: 2003-ից աշխատում է Երևանի Ալ. Սպենդիարյանի անվան օպերայի և բալետի ազգային ակադեմիական թատրոնում որպես խորհրդակցական: Կոմպոզիտորի ստեղծագործությունները հնչել են հայրենիքում և նրա սահմաններից դուրս. հեղինակային համերգներ են տեղի ունեցել Երևանում, Մոսկվայում, Թբիլիսիում, Գորկիում և Նովոսիբիրսկում: 1978-ին Ա.Բաբայանը դարձել է համամիութենական մրցույթի դափնեկիր, 1985-ին Մոսկվայում՝ Համաշխարհային փառատոնի դիպլոմանտ, հաղթել հանրապետական մի շարք մրցույթներում: Ա.Բաբայանը Հայաստանի Թեքեյան մշակութային միության հիմնադիրներից է. որպես միության երաժշտական արվեստի բաժնի վարիչ (1990-1995) զգալի ներդրում ունի հանրապետության երաժշտական կյանքի աշխուժացման գործում:

վեյ *համահայկական հանդես*

օպերաներ², վոկալ-սիմֆոնիկ³, սիմֆոնիկ⁴ և կամերային⁵ ստեղծագործություններ, վոկալ գործեր ձայնի և գործիքային անսամբլի համար⁶, վոկալ շարքեր դաշնամուրի նվագակցությամբ⁷:

Ողջ ստեղծագործական կյանքի ընթացքում կոմպոզիտորը հավատարիմ է իր սկզբունքին՝ գրել միայն հայերենով, միայն հայկական թեմաներով, հատուկ հայ կատարողի և հայ ունկնդրի համար: Իսկ իր խոշոր կտավի ստեղծագործություններում (օրատորիաներ, կանտատներ) Աշոտ Բաբայանը փորձել է ամփոփել հայ ժողովրդի գրեթե ողջ պատմությունը՝ Հայկի և Բելի պատերազմից (օրատորիա) մինչև Շուշիի ազատագրումը (կանտատ):

Լեռնային Ղարաբաղի Մարտունու շրջանի Գիշի գյուղից սերող գերդաստանի շառավիղ է Ա. Բաբայանը, որի ստեղծագործության միջով կարմիր թելի պես անցնում է Արցախյան ազատամարտի թեման: 1993-ին թավջութակի և դաշնամուրի համար գրված նրա Սոնատը նվիրված է Հայաստանի ազգային հերոս **Թաթուլ Կրպեյանին**: 1994-ին Ա.Բաբայանը գրել է «Մոնթե» սիմֆոնիան, որը նվիրված է լեգենդար հրամանատար **Մոնթե Մեյրոնյանի (Ավո)** հիշատակին: Այս սիմֆոնիայի մասին կոմպոզիտոր Էդվարդ Միրզոյանը գրել է. «Ազգային ավանդույթներին ստեղծագործորեն մոտեցումը, անադարտ ճաշակը, նվագախմ-

2 Դրանցից են դեռևս ուսանողական տարիներին Յ.Թումանյանի հեքիաթի հիման վրա գրված «**Չախ-Չախ թագավորը**» (1978-1979) և Դ.Վարուժանի համանուն պոեմի մոտիվներով «**Հարծ**» (1988-1991) օպերաները:

3 Հիշատակության է արժանի «**Կապույտ հավերժություն**» սիմֆոնիա-կանտատը մենակատարների, երգչախմբի և նվագախմբի համար (խոսք՝ Լ. Միրիջանյանի, 1970), «**Մազնիֆիկատը**» երեք մենակատարների, երգչախմբի և նվագախմբի համար (1982), «**Ռեքվիեմը**» չորս մենակատարների, երգչախմբի և նվագախմբի համար նվիրված 2-րդ համաշխարհային պատերազմում հաղթանակին և զոհերի հիշատակին (խոսք՝ Ռ.Ռոժդեստովենսկու, Վ.Դավթյանի թարգմանությամբ, 1984), «**Հայկ և Բել**» օրատորիան հինգ մենակատարների, երգչախմբի և նվագախմբի (ոչ ավանդական կազմի) համար (1988), «**Նավասարդյան**» օրատորիան ըստ Դ.Վարուժանի բանաստեղծությունների (1989), «**Երգ կռուների մասին**» կանտատը երգչախմբի և նվագախմբի համար (խոսք՝ Գ.Էմինի, 1977), «**Շիրազի հիշատակին**» կանտատը տենորի, կանանց երգչախմբի և նվագախմբի համար (խոսք՝ Յ. Շիրազի, 1987) «**Ներքող Հայաստանին**» չորս մենակատարների, երգչախմբի և նվագախմբի համար (խոսք՝ Ա. Կապուտիկյանի, 1990), «**Պոեմ**» բարիտոնի, երգչախմբի և նվագախմբի համար (խոսք՝ Վ. Թեքեյանի, 1995), «**Շուշիի վերադարձը**» կանտատը մենակատարների, երգչախմբի և նվագախմբի համար (խոսք՝ Յու. Սահակյանի, 2002):

4 Այդ թվում «**Այիտակ**» սիմֆոնիան նվիրված 1988 թ. երկրաշարժի զոհերի հիշատակին, մենակատար ալտի, մեծ սիմֆոնիկ նվագախմբի, արևելյան (ժողովրդական) գործիքների նվագախմբի և մնջախաղի թատրոնի համար՝ կինոկարգերի ցուցադրմամբ (1989-2008), որի պրեմիերան տեղի է ունեցել 2008 թ. նոյեմբերի 26-ին, Ալ.Սպենդիարյանի անվան օպերայի և բալետի ազգային ակադեմիական թատրոնում պետական պատվերով, թատրոնի սիմֆոնիկ նվագախմբի, Հայաստանի ազգային նվագարանների պետական նվագախմբի, Երևանի մնջախաղի պետական թատրոնի մասնակցությամբ, դիրիժոր՝ Կարեն Դուրգարյան, մենակատար՝ Վաչե Հովեյան (ալտ), «**Պարեսային ժամ... ցուրտ ու մութ օրեր...**» սիմֆոնիկ պոեմը (1993), 2 կոնցերտ ալտի և նվագախմբի համար (1974, 1981), «**Սիրիուս**» կոնցերտ-ֆանտազիան 2 թավջութակի և նվագախմբի համար (1995), «**Պոեմը**» սիմֆոնիկ նվագախմբի համար (1992), «**Կարիագիները Արամ Խաչատրյանի թեմայով**» թավջութակի և նվագախմբի համար (1995), «**Էլեգիա և պարը**» ջութակի և սիմֆոնիկ նվագախմբի համար (2008), **Կրկնակի կոնցերտը** (Concerto grosso) գալարափողի և ֆագոտի համար՝ նվագախմբի հետ (2009):

5 Այդ թվում՝ Սոնատը ալտի և դաշնամուրի համար (1981), Սոնատը թավջութակի և դաշնամուրի համար (1993), Սոնատը գալարափողի և դաշնամուրի համար (2001), Սոնատը բարիտոն սաքսոֆոնի և դաշնամուրի համար (2003), Սոնատը տենոր սաքսոֆոնի և դաշնամուրի համար (2004), Երեք պատկեր (Quasi Sonata) ալտ սաքսոֆոնի և դաշնամուրի համար (2007), Սոնատը տրոմբոնի և դաշնամուրի համար (2007-2008), Դողեկաֆոնիայի արվեստ՝ 18 մանրանվագների շարք (2003), 2 սոնատին դաշնամուրի համար (1970, 1999), «Հոգեհանգստյան մեղեդի» դաշնամուրային կվարտետի համար (1984), «Օժեռի հիշատակին» (պրեյլուդ և ֆուգա) մենանվագ ջութակի համար (1992), «Էլեգիա» ջութակի և գործիքային համույթի համար (1994):

6 Այդ թվում՝ «Օտն», խոսք՝ Երվանդ Պարսամյանի (4 մաս), «Հայրեններ», խոսք՝ Ն. Քուչակի, «Ափսոսանք» և «Ցմորք ծաղիկ», խոսք՝ Արտակ արքեպիսկոպոս Մամուկյանի:

7 Գրված են Ռազմիկ Լալայանի, Համլետ Կարճիկյանի, Համո Սահյանի, Խաչիկ Հրաչյանի խոսքերով:

բի հնարավորությունների, արտահայտչամիջոցների գերազանց տիրապետումը վկայում են սիմֆոնիայի անվիճելի գեղարվեստական արժանիքների մասին»⁸: Իսկ Ղազարոս Սարյանի կարծիքով՝ «Աշոտ Բաբայանի «Մոնթե» սիմֆոնիան գեղարվեստական մեծ հետաքրքրություն է ներկայացնում, գրված է բարձր պոֆեսիոնալ մակարդակով: Միանգամայն տեղին և համոզիչ են նրա կողմից կիրառված ժամանակակից արտահայտչական միջոցները...»⁹:

2002-ին՝ Շուշիի ազատագրման 10-ամյա հոբելյանի կապակցությամբ, Յուրի Սահակյանի խոսքերով Ա.Բաբայանը գրել է «Շուշիի վերադարձը» կանտատը, որը հետագայում մեծ հաջողությամբ հնչում էր Հայաստանի պետական ակադեմիական երգչախմբի և Հայաստանի պետական ֆիլիարմոնիկ նվագախմբի կատարմամբ՝ Հովհաննես Չեքիջյանի ղեկավարությամբ:

Իսկ 2012-ին կոմպոզիտորը խմբագրում է «Շուշիի վերադարձը» կանտատն ու վերանվանում «Հերոսապատում»: Կանտատը՝ գրված մենակատարների, նվագախմբի և երգչախմբի համար, առանձնանում է Ա.Բաբայանի ստեղծագործության մեջ. գլխավորապես ավանգարդիզմի հունում ստեղծագործող կոմպոզիտորը կանտատում տուրք է տվել դասականությանը:

Կանտատը բաղկացած է վեց մասից:

Առաջին մասը՝ «Ողջույն Շուշի» (հանդարտ, հանդիսավոր, 4/4, d-moll), հեղինակն անվանել է «Նախերգանք»: Նրանում լարայինների տրիոլային ճոճումն նվագակցության ֆոնին հանդես է գալիս քառաձայն երգչախումբը՝ իր ջերմ մեղեդային երգամասով:

«Ողջույն Շուշի» (Նախերգանք)

Հանդարտ, հանդիսավոր (♩ = 72)

8 Կոմպոզիտոր Աշոտ Բաբայան, բուկլետ, էջ 3, Ա.Բաբայանի անձնական արխիվ:
9 Նույն տեղում:

Երկրորդ մասը՝ «**Օրորոցայինը**»¹⁰ (հանդարտ, երգային, 4/4, e-moll), սկսում է մենակատար մեցցո-սուպրանոն՝ մենակատար ալտի տոնիկական ձայնառության ֆոնին¹¹՝ «**Քոն տընիմ քոնըդ տանի, չկամիդ ճյուրը տանի, ճիրերը կյան լափուն տան, չուզողներիդ քարեն տան: Քոն լի իմ բալա**»¹²: Մենակատարից հետո մուտք են գործում լարայիններն ու զանգակները. ի դեպ, կարևոր դրամատուրգիական դեր է վերապահված զանգակների ու առաջին ջութակների նվագամասում հանդես եկած e-cis - dis-c վարընթաց տեքցիաներով շարժմանը: Բազմիցս հնչելով «Օրորոցայինում»՝ այն, ասես հիշեցնում է հեռվում հնչող զանգերի, այսինքն՝ սպասվող տագնապի մասին: Բայց, չնայած դրան, արցախցին ռազմամուլ չէ և նախընտրում է խաղաղ ու ստեղծագործ կյանքը: Ավանդույթին հավատարիմ՝ ժողովրդական օրորոցային երգը կոմպոզիտորը մեկնաբանում է յուրովի, իր անհատական ոճով: Մանչուկին քնեցնելիս երգվող ժողովրդական օրորոցային երգի հանգիստ ու միապաղաղ բնույթը պայմանավորված է ռիթմահնարանայինների միօրինակությամբ:

Երրորդ մասը՝ «**Կանչում էիր**» (Andante, rubato, C-dur), իր բնույթով կտրուկ հակադրվում է նախորդին: Այստեղ է տեղավորված դրամատուրգիական հանգույցը: Իր ծավալով ամենասեղմ՝ ընդամենը 22 տակտից բաղկացած այս մասում հնչում է մարտակոչը՝ բախտորոշ նշանակություն ունենալով և վճռելով Շուշիի ճակատագիրը: Մենակատար բարիտոնի «Պղծված, անարգված քո Աստծո տաճարով կանչում էիր դու» a cappella ասերգին ու մենակատար մեցցո-սուպրանոյի «Տուն-տեղից գրկված կնոջ արցունքով կանչում էիր դու» a cappella ռեչիտատիվին հաջորդում է մենակատարների «Եկեք, տեր կանգնեք մեր արարածին, մեզնից խլվածին, մեր կորցրածին...» a cappella երգամասը և attacca հանգեցնում չորրորդ մասին: Ի պատասխան մարտակոչի՝ ժողովուրդը ելնում է պայքարի:

Չորրորդ մասը՝ «**Գրոհ**» (Allegro), նվագախմբային է, և այստեղ էլ տեղավորված է դրամատուրգիական կուլմինացիան. Շուշին ազատագրվում է ժողովրդի հերոսական պայքարի շնորհիվ: Միջին մասում բարիտոնի «Ամպերը ծվեն-ծվեն անցկացան, լքելով փրկված անդաստանը հին, հին զինվորի պես վերքերով պատած լեռների գրկում կանգնած է Շուշին» երգամասն է (Andante, C, Es-dur): Բայց հաղթանակը ձեռք է բերվում քանկ գնով:

Հինգերորդ մասը՝ «**Նահատակների երգը**», ըստ էության ռեքվիեմ է ընկած հերոսների հիշատակին, որոնց արյան գնով ձեռք բերվեց խաղաղությունը: «Նահատակների երգը» հիշեցնում է soprano ostinato վարիացիաների ձևը: Չուսպ է նվագախմբի նվագամասը՝ առաջին պլան է մղվում տավիղն իր ութերորդականների հավասարաչափ ու միալար ռիթմական պատկերով, որոնց ֆոնին, լարայինների ու ֆլեյտայի ընկերակցությամբ, կանանց երգչախումբն է՝ սուպրանոների «Մրռավ բարձրիկ սարի ծերին» և ալտերի «Կան աստղիկներ կայծկլտուն» երգամասերով, որոնք էլ soprano ostinato-ի դեր են կատարում՝ կրկնվելով անփոփոխ: Ամեն անգամ փոփոխվում է տենորների և բասերի երգամասը: Արական ձայները հանդես են գալիս որպես զոհված զինվորներ. դրա վկայությունն են տենորների «Մայ-

10 Ինչպես հայտնի է, խոշոր կտավի ստեղծագործություններում՝ օպերայում, բալետում կան խմբերգային սյուիտում որպես առանձին դրվագ հաճախ են հանդիպում օրորոցայիններ:

11 Ի դեպ, կոմպոզիտորը մեծ համակրանք ունի ալտ նվագարանի հանդեպ: Այդ են վկայում Ալտի համար գրված երկու կոնցերտները, Սոնատը ալտի և դաշնամուրի համար, «Սպիտակ» սիմֆոնիայում մենակատար ալտի նվագամասը:

12 Բանաստեղծական տեքստը գրված է Ղարաբաղի բարբառով:

րեր, մայրեր, մեզ մի սպասեք» և բասերի «Մեզ մի կանչեք, զինվոր ենք մենք» պարտիաները:

Տրոմբոնների ու տուբայի ամբողջ տակտուն հնչող *ais* հնչյունն ազդարարում է «Հերոսապատում» կանտատի վեցերորդ մասի՝ «Փառք քեզ...» (*Vivace, C*) սկիզբը: Նախաբանում մի կողմից՝ թավջութակների և կոնտրաբասների նվագամասն է, իսկ մյուս կողմից՝ մենակատար բարիտոնի ռեչիտատիվը: Բարիտոնի երգամասում սեղմ կրկնվում է կանտատի չորրորդ՝ «Գրոհ» մասից բարիտոնի բանաստեղծական տեքստը՝ այլ մեղեդիով: Այսպիսով՝ «Փառք քեզ...»-ի նախաբանը ոչ միայն կանուրջ է նետում վեցերորդ և չորրորդ մասերի միջև, այլև ընկալվում որպես ինտերլյուդիա հինգերորդ և վեցերորդ մասերի միջև:

Լարայինների ու բարիտոնի այս երկխոսությունը հանգեցնում է ֆուգատոյին (*Allegro, 4/4, D-dur*): Թեմայի անցկացումը հանձնարարված է կլարնետներին և երկրորդ ջութակներին, ռեալ պատասխանով հանդես են գալիս հորոյներն ու առաջին ջութակները, թեման երրորդ անգամ հնչում է *G-dur*-ում, ֆագոտների, տրոմբոնի, տուբայի, թավջութակների ու կոնտրաբասների, իսկ չորրորդ անգամ՝ *A-dur*-ում պիկոլո ֆլեյտայի, ֆլեյտաների, հորոյների և առաջին ջութակների կատարմամբ:

Ֆուգատոն հանգեցնում է թեմայի մեծացված տարբերակի՝ «Փառք քեզ, Շուշի» հնչողությամբ երգչախմբում. թեման հնչում է սուպրանոների մոտ *D-dur*-ում, հաջորդում է ալտերի մոտ ռեալ պատասխանը, թեման երրորդ անգամ հնչում է տենորների երգամասում՝ կրկին *D-dur*-ում, որից հետո բասերի մոտ ռեալ պատասխանն է:

Առհասարակ, ողջ վեցերորդ մասն ասես բաղկացած լինի մի քանի ալիքներից: Երկրորդ ալիքը՝ «Անդունդի եզրին, լեռներին քիկնած...» երգչախմբի երգամասը, նվագախմբի նվագամասում թեմայից առանձին մոտիվների պոլիֆոնիկ զարգացմամբ, հանգեցնում է հաջորդ ալիքին՝ «Մեկ-մեկ հիշելով քաջերին ընկած» *E-dur* խորալին: Երգչախմբի երգամասում կրկին անցնում է թեման՝ մեծացված, *F-dur*-ում և հանգեցնում հաջորդ ալիքին՝ «Օրը պիտի բացվի կրկին» (*Maestoso, G-dur, C*) կառուցված թեմայի ստրետտային անցկացումների վրա, ինչը դինամիկա է հաղորդում երաժշտության զարգացմանը: *Meno mosso* բաժնում պղնձյա փողայինների տրիոլային ֆանֆարները ևս մեկ անգամ հիշեցնում են՝ այլևս անառիկ է Շուշին: Կանտատի վեցերորդ մասի եզրափակիչ հատվածում՝ երգչախմբի

«Փառք քեզ Շուշի» սպոքետոզում, հնչում է ֆուգատոյի նվագախմբային թեման կրկին D-dur-ում, ալտերի մոտ՝ կլարնետների և երկրորդ ջութակների կրկնօրինակմամբ, որին հաջորդում է ռեալ պատասխանը սոպրանոների կատարմամբ՝ հորոյների և առաջին ջութակների կրկնօրինակմամբ, որոնց ձայնակցում են տենորներն ու բասերը՝ G-dur-ում և հանգեցնում թեմայի մեծացրած տարբերակի D-dur հնչողությանը բասերի երգամասում, որին հաջորդում է ռեալ պատասխանը տենորների երգամասում: Թեման երրորդ անգամ հնչում է ալտերի կատարմամբ D-dur-ում, որին հաջորդում է կրկին ռեալ պատասխանը՝ սոպրանոների բարձր տեմբրում: Ավարտվում է կանտատը երգչախմբի «Փառք քեզ, Շուշի, փառք...» նվագախմբային tutti-ով, հաղթական հնչողությամբ, D-dur-ի հաստատմամբ:

Իր գեղարվեստական արժանիքներով, գաղափարական բովանդակությամբ, պրոֆեսիոնալ բարձր մակարդակով, նվագախմբի և նրա առանձին խմբերի տեմբրերի վարպետ օգտագործմամբ, տեմբրային դրամատուրգիայի և պոլիֆոնիկ գրելաոճի գաղտնիքների տիրապետման շնորհիվ Ա. Բաբայանի «Հերոսապատում» կանտատն արդի հայկական վոկալ-սինֆոնիկ երաժշտության վառ էջերից է և պետք է իր հաստատուն տեղը գրավի ՀՀ և ԼՂՀ երաժշտական կոլեկտիվների երգացանկում: Գրա համար, կարծում ենք, նպատակահարմար կլինեք առաջիկայում հրատարակել Կանտատի կլավիրն ու պարտիտուրը, որպեսզի այն մատչելի լինի երաժիշտներին:

Ամփոփելով «Հերոսապատումի» 2012 թ. մայիսյան պրեմիերայի արդյունքները՝ նկատենք, որ ի հեճուկս մեր երաժշտական կյանքում տարիներ շարունակ իշխող դիլետանտիզմին, հայ երաժշտության նվիրյալները՝ հայաստանաբնակ հայ կոմպոզիտորներն ու երաժիշտ-կատարողներն իրենց գերմարդկային ճիգերով պահպանում են հայրենական կոմպոզիտորական և կատարողական արվեստի բարձր մակարդակը, ինչի վկայությունն է Աշոտ Բաբայանի գործունեությունը: Չնայած իր հերթական ստեղծագործության մշուշոտ ճակատագրին ու կատարման անորոշ հեռանկարին՝ նա շարունակում է արարել, շարունակում է գրել հայ երաժշտության պատմության հերթական էջերը՝ նպաստելով ազգային կոմպոզիտորական և կատարողական արվեստի հետագա վերելքին:

Summary

ASHOT BABAYAN'S CANTATA "EPOPEE"

Dedicated to the 20th anniversary of the liberation of Shushi

Anna G. Asatryan

On May 26, 2012 the evening of the composer Ashot Babayan dedicated to the 20th anniversary of the Shushi's emancipation took place in Alexander Spendiarian Armenian Opera and Ballet National Academic Theatre of Yerevan. The cantata "Epopée" was performed by the chorus and ensemble of the opera theatre directed by Karen Durgaryan. The soloists were Kristine Sahakyan and Georgi Arakelov. The work of A. Babayan is composed of operas, vocal-symphonic, symphonic and chamber composi-

tions, vocal works for voice and instrumental ensemble, vocal series by the accompaniment of piano. The theme of the Artsakh struggle for freedom is always present in his works. His sonata for violoncello and piano (1993) is dedicated to Tatul Krpeyan, and the symphony “Monte” - to blessed memory of Monte Melkonyan (Avo). In 2002, A. Babayan wrote the cantata “The return of Shushi ” on the occasion of the 10th anniversary of the liberation of Shushi set to words of Yuri Sahakyan, which was successfully played by State Armenian academic Chorus and State Armenian philharmonic ensemble directed by Hovhannes Chekijyan. In 2012 the composer edits the cantata and re-names it “Epopee”. This cantata distinguishes from the other works of A. Babayan: the composer who creates mainly in the genre of avant-gardism here appeals to the classical style. The cantata is formed of six parts: “Hello Shushi”, “Lullaby”, “You were calling”, “Attack”, “The song of martyrs” and “Glory to you...”.

By its artistic merits, ideological content, high level of professionalism and good use of the ensemble and its separate groups’ timbres, as well as due to the knowledge of timbre dramaturgy and polyphonic way of writing A. Babayan’s cantata “Epopee” is one of bright pages of modern Armenian vocal-symphonic music.